

Szerkesztőség:

Arad, Acsor-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Égés évre — — — 300 Let.

Fél évre — — — 150 Let.

Három hónapra — — — 75 Let.

Havonta — — — 25 Let.

Előfizetők díjazás szerinti
vételnek felel.

* Megjelenik naponta reggel.

Lapunk legfőbb közleményei:

Zsirt vásárol Arad város.
Gritta rendőrprefektus a koronázásról
Az erdélyi bankok az adók leszállításáért.
Tovább hullámszik az aradi bélyegbörze.
Elkerülhetetlen Németország csődje.
Vilmos esküvője.
Nagy vasúti szerencsétlenség.
Az áthelyezett aradi piac

Ünnep után.

Lezajlottak a koronázási ünnepségek. A hivatalokban, üzletekben és irodákban ismét felvették a munkát és újból megkezdődött a mindennapi kenyérért való küzdelem. Fokozott munka vár a kormányra is, amelyet a koronázás előtti hetekben teljesen lekötöttek az ünnepségre való előkészületek. A magyarság és az összes romániai kisebbségek teljes lojalitással illeszkedtek bele a koronázási ünnepségekbe. Éppen ezért idején várónak tartjuk, hogy most, mikor a kormány ismét hozzáfog a komoly munkához, arra kérjük, hogy a romániai népkisebbségek kérdését juttassa végre tető alá és precizizozza félreérthetetlenül és félremagyarázhatatlanul ezeknek jogi helyzetét az állami alkotmány keretében. A kisebbségekkel a király koronázási beszéde is foglalkozott, még pedig rokonszenves és biztató hangon. Ezáltal a kormány annak bizonyítékát adta, hogy ez a kérdés elsőrendű fontosságú. S mint ilyen különös figyelemre tarthat igényt.

Jól megoldani azonban ezt a kérdést csak egy lehet, ha azt a nemzeti kisebbségek bevonásával rendezik. Tehát szaktíson a kormány magának időt rá és vitassa meg ennek a kérdésnek egész komplexumát. Ne tekintse ezt azonban tisztára a maga házi ügyének, hanem hívja meg a tanácskozássokra a kisebbségek vezető embereit is és csak ezek meghallgatása és az ezek véleményének lelkiismeretes és gondos mérlegelése után és alapján hozza meg a maga döntését. Minél liberálisabb lesz ez a döntés, annál jobb lesz a megoldás, mert modern államban kulturált népeknek a jogokból sohasem lehet tul sok. Bőséges jogok mellett a kötelességek teljesítése is könnyebb. A kötelességek szíves teljesítése pedig államérdek.

Aktuális a nemzeti kisebbségek kérdésének rendezése már csak

azért is, mivel most folynak az új alkotmány előmunkálatai. Ebben az új alkotmányban benne kell foglalni a kisebbségek jogainak, a legliberálisabb mértékkel mért jogainak, mert csakis az alkotmány a garancia a kisebbségek számára a változó kormányok szeszélyével

A koronázás harmadik napja.

(A polgármesterek és községi bírók hódolata.)

BUCURESTI. A koronázás harmadik napján délelőtt féltizenegykor fogadtatás volt a királyi trónteremben. A fogadtatáson megjelentek a király, a királyné és a királyi család tagjai. Féltizenegykor vonult be a terembe a királyi pár. A felségek koronával fejükön elfoglalták helyüket a trónuson, azután megjelentek a teremben a Bucarestiben időző külföldi missziók és a diplomáciai kar, amelynek tagjai átnyújtották szerencsekívánataikat kormányaik nevében. A fogadtatás féltizenkettőkor véget ért. Délután egy órakor a Károly parkban az ország tízezer polgármesterének és községi bírájának részvételével nagy bankett volt. Később a király és királyné diszhintón a parkba hajtottak Erzsébet és Mariora királynék, továbbá Leana hercegnő kíséretében. A kocsik lépésben haladtak, úgy, hogy a tömeg kísérhette a kocsikat és hangos ovációban részesítette a felségeket. A parkban a főváros polgármestere mondott üdvözlő beszédet, amelyre a király válaszolt. Kijelentette, hogy nagy öröme szolgál az a tudat, hogy polgármesterek között lehet. Majd rámutatott arra a nagy feladatra, amelyet a városok és községek képviselői az egyetértés érdekében tehetnek. A király beszéde után nagy apparátussal és teljes rendben felszolgálták az ebédet, míg a király és királyné az uralkodó család tagjaival együtt visszatértek a királyi palotába. — Este fényes kivilágítás volt a fővárosban. (Rador.)

és önkényével szemben. A koronázási ünnepségek hangulata a dolog természetéből szerinte elszáll, de a nép kisebbségek számára állandó emléküvé válik, ha a koronázás ténye kedvező forduló pontot jelent a romániai nemzeti kisebbségek életében.

BUCURESTI. A koronázás alkalmából a bucuresti zsidó szövetség a királyhoz hódoló feliratot intézett. (Rador.)

BUCURESTI. Tegnap este öt órakor a különböző jótékony célu intézetek és erkölcsi testületek vezetői tisztelegtek a király előtt és átnyújtották szerencsekívánataikat a koronázás alkalmából. Este nyolc órakor újabb udvari ebéd volt, amelyen kizárólag az idegen missziók vezetői vettek részt. Tíz órakor a nemzeti színházban díszelőadás volt. (Rador.)

Megkezdődik az adóegyezkedés

A holnapi napon, csütörtökön kezdik meg az aradi pénzügyigazgatóságon az adóegyezkedés, illetőleg kivétő tárgyalásokat. A III. osztály kereseti adót a pénzügyigazgatóság épületének a városházával szemben levő bejárattól jobbra a földszinten tartják meg. Ezeket a tárgyalásokat a kincstárt Köpf Kálmán pénzügyi főtanácsos képviseli. A sorra kerülők névsora a városháza 34. számú földszinti helyiség előszobájában van kifüggesztve. Ugyan csak holnap, csütörtökön kezdik meg a jövedelem- és vagyonadó egyezkedési, illetőleg kivétő tárgyalásokat. Ezeket a tárgyalásokat a pénzügyi palota I. emelet 9. számú helyiségében tartják meg.

Návay Lajos.

Eötvös József bárónak volt unokája, nemcsak test, hanem lélek szerint is.

Politikai örököse is lett. Tehetség, tudás, ész és jellem párosultak a férfiban, aki elveit mindig feláldozta a hatalmat. Návayban minden képesség meg volt ahhoz, hogy a Szilágyi Dezső működése óta nagy alkotásokra képtelen szabadság élén álljon. Gyakorlati képzettségét a vármegyénél szerezte, ahol igen ifjan — alig 30 éves korában — alispánná küldötte fel magát. A politikusok legszerencsétlenebb, tulajdonsága: a szereplési viszketég, a fékezhetetlen hűség, amely annyi gonle éles látását elhomályosítja, őt nem gyötörte. Tudott majdnem személytelen lenni az ügy szolgálatában. Volt önuralma teljesen a háttérben maradni, ha az ügy érdeke úgy kívánta. Ideális harcos volt: csak a célt nézte, személyi áldozatot nem kimélt, technikai akadályt nem ismert. Ritkán szólalt fel, leginkább csak akkor, mikor a hőkéhez nőtt jogegyenlőség kérdéséről volt szó és szavának súlyával

meggyőződésének hevületével dönteni akart.

Darányi cselédtörvényjavaslata a gazda számára megengedte a cselédnek fegyelmi címen való büntetlen becsületsértését. A jogegyenlőség híveit nyugtalanította ez a szakasz, amely statuálta a kétféle becsület fogalmát, azaz megengedte az egyik embernek becsületsértési szabadalmát embertársával szemben. Návay állott a nyugtalanítók élére. Akkor már a képviselőház alelnöke volt, de leszállott az elnöki emelvényről, hogy megvédje a jogegyenlőség eszméjét. Klasszikus beszédeben ezt mondta:

— A becsület az én tulajdonom, de éppen annyira tulajdona annak a szegény embernek az övé, mint nekem a magamé. Ha van törvény, mely bünteti a becsületsértést, akkor ennek a törvénynek védelme épp úgy megilleti a cselédet is, ki születésénél fogva nem cseléd, hanem szabad magyar polgár, akinek jogai épp oly szentek, mint az enyéim.

Návay gyorsan csinálta meg parlamenti karrierjét. Alig néhány hónapi képviselősége után a

Háznak alelnökévé választották. Három-egyéniesség ült akkor az elnöki székben. Justh Gyula volt az elnök, Rakovszky István és Návay Lajos az alelnökök. Mindhárman különböző vérmérsékletűek, különböző világnézetűek és különböző pártállásúak. Návay később elérkezett a csúcra: a képviselőháznak elnöke lett. Szilágyi Dezsőnek és Apponyi Albertnek méltó utóda volt, aki egy gazdag szellemi arzenál minden eszközével, meggyőzéssel, rábeszéléssel akarta levágni az obstrukció hydrafejét. A türelemnek, az energiának, a szellemi fölénynek kifogyhatatlan példáját mutatta, de munkája közben azt a felszólítást kapta, hogy ne bibelődjék sokat a formával — tegyen erőszakot. A jog öre, a ház szabályok felkent papja, az egyéni és közsabadság fanatikus híve, a realpolitikus, ki ideálokért küzd és az idealista, ki a földben gyökerezik és eszményeit őhajította megvalósítani — Návay nem léphetett az erőszak útjára. Lemonlott.

Bennmaradt még egyideig a munkapártban. Nemsokára otthagytta a pártot.

Móricz Zsigmond darabjai.

(öt színdarab egy szezonban.)

Budapest. Móricz Zsigmond egyfelvonásos kis darabot írt az Andrássy-úti Színháznak. „A bétsi Zsuzsanna” lett a darab címe; a XVII. század végén játszák. Közben visszaadták a kéziratot, hogy az író egy-két csekély változtatást tegyen rajta. Mikor azután Móricz megint a kezei között látta a darabját, gondolt egyet, írt hozzá még egy, másik egyfelvonásost, azután egy harmadikat is. A három egyfelvonásost pedig már a Renaissance Színháznak adta oda. A bétsi Zsuzsanna címszerepe énekes szerep, de súlyos színészi feladat is. A színház nagy dilemmában van, hogy kivel játszassa. Szóba került Bajor Gizzi és Nagy Izabella, akik nagyszerű drámai színésznők és énekelni is tudnak, még pedig nagyon szépen. De a Nemzeti Színház igazgatója nem adja kölcsön a színésznőt. A legjobb kombináció az, hogy Péchy Erzsébet játssza Zsuzsannát, ha Beöthy László ebbe beleegyezik. Itt említjük meg, hogy Móricznak az ideén öt darabját fogják játszani. A három egyfelvonásoson kívül a Vigszínház elfogadta „A vadkan” című történelmi millióban játszó drámát, amely a Báthoryak korát viszi a színpadra. Ez a darab még nincsen egészen készen, de az író már dolgozik a „Hamupipőke” című háromfelvonásos vígjátékán, amely valószínűleg ugyancsak ebben a szezonban kerül a közönség elé.

A választójogi mozgalomnak mindvégig lelkes harcosa maradt és soha, egyetlen alkalmat sem mulasztott el, hogy az általános, titkos választójognak idejében való törvénybeiktatását a magyar közélet egyik legfontosabb teendőjének nyilvánítsa. Választójogi feljogása hozta ellentétbe Tiszával, akivel különben sok kérdésben egyetértett. A háború alatt minden energiáját arra fordította, hogy szűkebb hazájának, Csanádmegyének közéletét ellássa. Mikor Esterházy Móricz gróf miniszterelnök lett, Návayt megkínálta a belügyi tárcával. Návay visszautasította az ajánlatot. Ezt mondta:

— Hogyan üljek le enni egy terített asztalhoz, melynek létrehozásában részem nem volt? Semmi szükségem nincs erre, idegenül érezném magam ott és illetlen dolognak tartanám.

Návay nemes, nagyvonalú egyénisége nő az idővel. Ő maga említette, hogy állandóan naplót vezet, amely bizonyára nagyérdemű feljegyzéseket tartalmaz és hiü tükrö az ő kivételes, nagyrahatott lényének. Mely fájdalmat okozott korai martir-halála. Orgyilkosok ölték meg ezt az európai magyart, aki nagyatyja nyomdokain küzdött az emberek jogáért és szabadságáért.

Az erdélyi bankok az adók leszállításáért

— Akció az adótörvények egységesítéséért. — Adám György vezérigazgató nyilatkozata. —

Az erdélyi román bankok szövetsége a Solidaritate az adózások ügyében memorandumot intézett a belügyminiszterhez. A Monitorul Oficialban közzétett adótörvény első szakasza szerint az okiráltságban és az új tartományokban ugyanazon kulcs szerint kell fizetni az adókat, mint amely a Titulescu-féle 1921-ben kiadott adótörvényt megelőzően érvényes volt az okiráltságban. A fizetések és az ingó vagyonok jövedelmei után fizetendő adókra vonatkozólag azonban kivételt állapított meg. Ezeket a Kárpátokon innen fekvő tartományokban a negyedosztályú kereseti és jövedelmi adók pótolják. Bár Orománia adórendszerre a mai igényeknek kevésbé felel meg, mint a régi magyar rendszer, ez az új intézkedés mégis hátrányt jelent Erdélyre nézve, mert a magyar adó hasonlíthatatlanul súlyosabb a regátinál.

A memorandum a következő számokkal demonstrálja a mai rendszer tarthatatlanságát: Teljesen azonos erősségű és jövedelmi vállalatok az okiráltságban 341 ezer lei adót fizetnek, de Erdélyben 1.521.520 lei. Ha van két bank, az egyik a regátban, a másik Erdélyben, de a tőkájük és a jövedelmük teljesen egyforma, az adójuk mégsem az, mert a regátbeli bank fizet 9.687.500 lei adót, az erdélyi bank teljesen hasonló üzleti feltételek

mellett 43.740.000 lei. Ilyen igazságtalan és méltánytalan helyzetben vergődnek az erdélyrészi vállalatok az egységesítés után való harmadik esztendőben. A kormány elismerte, hogy az adóteher viselésének egyenlősége a konszolidáció alapfeltétele. Ehhez az elvhez ragaszkodni kell s meg is kell azt valósítani a törvényhozás legközelebbi ülésszakán, hogy az adózási egyenlőség végrehajtsáék.

Az Aradi Közlöny munkatársa a memorandum ügyében érdeklődött Adám Györgynél, az aradi Victoria Takarékpénztár vezérigazgatójánál, aki a Solidaritate-nak is igazgatósági tagja. Adám György a következőket mondta munkatársunknak:

— A Solidaritatea már régebbi idő óta foglalkozik azzal, hogy az egyenetlen adórendszert, a mely roppant súlyos az erdélyi bankokra és egyéb részvénytársaságokra, valahogyan egyenlő kulcs alapján rendezzék. Lepadatu a Solidaritatea vezérigazgatójának elnöke te alatt többször folytak erről tárgyalások és ezek eredménye a memorandum. A megoldást úgy véljük megtalálni, hogy a regátbeli adótizedek helyett az erdélyi intézetek községi, vagy megyei adót fizetnének és kívánjuk, hogy a kormány legalább a hadipótdókat szüntesse be Erdélyben.

Megkezdődött a motornélküli repülő-verseny.

(Szenzációt várnak az aviatikában.)

London. A Daily News ezer angol fontot ajánlott fel egy Angliában tartandó nemzetközi motornélküli repülőverseny győztesének megjutalmazására. A versenyt, a melynek lefolyását rendkívül érdeklődéssel várja egy a nagyközönség, mint a tudományos világ, október 16-án kezdték meg és valószínűleg 21-én fejezik be. Az érdeklődés az utóbbi napokban igen nagy mértékben fokozódott. A múlt héttig 30-nál több angol, francia és holland pilóta jelentette be a versenyen való részvételét a Royal Aero Club-nak. A repülővilágban már azért is rendkívül érdeklődéssel várják a most kezdődő versenyek eredményeit, mert ezektől sokat vitatott teóriák sorsa függ. Itford Hillban számos új és régi típusú gép kerül bemutatásra. Egyes pilóták kísérleteket fognak végezni az irányban is, hogy a „csapdosó szárnyak” elvét mely nyíben lehet alkalmazni a gyakorlatban, mások pedig a helikopter-elvet próbálják majd összeegyeztetni a monoplán-szerkezettel. — Már az első napokban több becsvágyó feltaláló fogja élete kockáztatásával is kipróbálni, hogy teóriái mennyit érnek a valóságban. Bármi lesz is azonban az új típusú gé-

pek sorsa, a szakemberek máris bizonyosra veszik, hogy a legszebb eredményeket a monoplánok fogják elérni.

A motornélküli repülőversenyen résztvevő pilóták közül nevezetesebbek: Frank Courtney, akit az újságok állandóan „mágikus kezű” repülőnek neveznek; az ő monoplánján fog versenyezni M. E. A. Wright őrnagy is; E. C. Gordon England, aki már tizennégy évvel ezelőtt 130 láb magasságra emelkedett siklórepülőgéppel; F. P. Raynham, szintén régi híres repülő; A. H. G. Fokker, a világhírű hollandus aeroplán-tervező, aki a legutóbbi német repordrepülések óta fanatikus híve a motornélküli repülésnek és aki pémrég tizenöt perces repülést végzett úgy, hogy utast is vitt magával. Fokker két biplánnal és egy monoplánnal érkezett a versenyre. F. W. Merriam kapitány egyike a legrégebbi angol repülőknél; E. D. C. Herne kapitány már számtalanszor átrepülte és most motornélküli gépen akarja újból átrepülni a La Manche-csatornát és ott van a versenyzők között H. S. Broad kapitány is, aki 1915. óta állandóan repül és fiatal-sága ellenére is közismert ember Angliában a levegőben végrehaj-

tott számtalan bravurja miatt.

London. A versenyzők közül Raynham kétszáz lábnyira emelkedett és 1 perc 48 másodperc múlva ért ismét földet. Ez a teljesítmény Angolországban rekordot jelent. Közvetlenül utána azonban a rekordot Broad kapitány túlszárnyalta, aki 2 perc és 18 másodpercig lebegett. Őt követőleg Hearne kapitány 2 perc és 38 másodpercig utána pedig Jeyes 3 percig és 5 másodpercig maradt a levegőben.

Vissza a nászutról.

Különös házasságszedelgési ügy foglalkoztatja a szlovenszko Nagyszöllös lakosait. Nagyszöllösnek ismert korzójelensége volt egy fogtechnikus, akinek a szívét olthatatlan szerelemre lobbantotta egy munkácsi gazdag kereskedő férjhezadó leányának 200 ezer szokolos hozománya. A fogtechnikus hamarosan elnyerte úgy a szülők, mint a leány beleegyezését és megtartották esküvőjüket. Az újdonsült férj készpénzben vette fel a hozományt és a gyengébb valutájú országokba indult nászútra fiatal feleségével. A nagyszöllösiék előtt furcsának tűnt fel, hogy az újdonsült férj nemsokára hazatért nászútjáról, de a felesége nélkül. A mikor a fogtechnikus apósa érdeklődött leánya holléte iránt, azt válaszolta, hogy Budapesten autószerencsétlenség érte a feleségét és egy ottani kórházba helyezte el ápolás végett. Az apaós nyugtalan kodni kezdett, leutazott Budapestre, ahol meg is találta a leányát a — Schwarzer-szanatóriumban, ahol tudvalevőleg súlyosabb elmebetegeket ápolnak. Az ide elhelyezett fiatal asszonyt csak hosszas utánjárásra sikerült kiszabadítani az apának, aki ezután hazavitte lányát Nagyszöllösre. A fiatal férj azonban hallani sem akart a hazahozott feleségről, akit örültnék deklarált és válóperrel fenyegetőzött. Az após erre visszakövetelte a kétszáz ezer szokolit, amit azonban az ifju nem adhatott vissza, mert a nászúton mind elköltötte. A kereskedő erre a fogtechnikus házasságszedelgőnek nevezte, a műtermében tettleg inzultálta és egyben feljelentést tett ellene házasságszedelgésért. A fiatal embert le tartóztatták és beszállították a be regszási törvényszék fogházába.

— Szigorú rendszabályok a budapesti egyetemen. Budapest. Az egyetem tanácsa elhatározta, hogy érelyesen véget vet az utóbbi időkben gyakran előfordult incidenseknek. A tanárok az előadások előtt határozatot olvastak fel, amely szerint ha még egyszer botrányt okoznak, a botrány okozót és a verekedőket azonnal kizárják nemcsak az összes belöldi, hanem a külföldi egyetemekről is. Ha a botrányok még egyszer ismétlődnének, akkor az egyetemet még egyszer bezárják. A határozat még egyszer figyelmezteti a hallgatókat, hogy ne politizáljanak, hanem minden igyekezetükkel jövendő pályájukra készüljenek.

Az áthelyezett aradi piac.

(A kereskedelmi felügyelő Aradon. — Tanácskozás a kamarában.)

Popoviciu timisoarai (temesvári) kereskedelmi felügyelő, akinek kerületébe tartozik Arad kereskedelmi ügyeinek ellenőrzése is, ma Aradon járt és a kereskedelmi kamara helyiségében értekezletet tartott az ott megjelent nagyszámú kereskedővel, azokról a panaszokról, amelyek ezidő szerint legégetőbben érintik Arad gazdasági világát. Dacára a megelőző három napos munkaszünetnek, a délelőtti munkaidőben tartott értekezleten olyan tömegben jelentek meg a kereskedők, amit csak az az elkeseredés tesz érthetővé, amelyet a piac áthelyezése folytán éreznek ami az elhangzott adatok szerint nemcsak a Plata Avram Iancu (Szabadság-tér) körüli kereskedők ekszisztenciáját roppantja össze, hanem a tapasztalatok szerint a forgalmat elterelte az egész fővonalról, s miután a mellékvonalakon számbavehető üzletek egyáltalában nincsenek, a forgalom teljesen elterelődött Aradról a vidéki falvakba és a szomszéd városokba. A Popoviciu kereskedelmi felügyelő elnöke alatt lefolyt értekezleten a kamara képviselőiben Zima Tibor képviselő, az Aradi Kereskedők Köre megbízásából dr. Szőlősi Zsigmond főtitkár is részt vett.

A napirend főpontja a piac ügye volt. Popoviciu felügyelő a helyszínen tanulmányozta a kérdést, áttanulmányozta az ügy aktaíit és a jelen voltak által beterjesztett adatokból megállapította, hogy az áthelyezés mellett felhozott indokok nem helytállóak, a piac a régi helyén van igazi helyén, kellő beosztással ott jól elhelyezhető, a Catedrali ((Thökolytér) eddig is volt piac, az ottani üzletek az eddig megvolt keretekre rendezkedtek be, azok természetes fejlődését nem gátolja a piac visszahelyezése, ellenben az Avram Iancu-téri kereskedők üzletei természetes módon fejlődtek ki a helyükön az ott levő piac és forgalom méreteihez képest, egész létiük a piac által odakötött forgalomra van alapítva, e forgalomhoz mért üzletberekét és adókat kell fizetniük, a forgalom mesterséges elvonása csak magán a téren száz és három kereskedőt érint léteben, de a forgalomnak Ujarad felől a rácvárosi hátsó utcákon át, a vasút felől a Str. Consistoriului vonalán át a Catedrali-térre szorításával az egész fővonal kereskedői még a Metianu- (Forray) utca kereskedői is lényegesen veszítettek forgalmukból, az áthelyezés tehát a kereskedelem szempontjából, a mely lényegében egy a város fejlődésével, a fogyasztó közönség érdekével is káros.

A felügyelő kijelentette, hogy egész befolyásával támogatja úgy a helyi hatóságoknál, mint a kereskedelmi minisztérium utján is

a beadandó felebbezést és mindent megtesz a piac visszahelyeztetése érdekében.

Nagy szakavatottsággal tárgyalta a felügyelő a postacsomagok elvámolása körüli panaszokról és ígéretet tett, hogy közbenjár a régi rendszer behozataláért, a mely szerint a postahivatalból végze az elvámolást és az államkincstárral való elszámolást a neki biztosítandó hitel alapján, a címzett a csomagot elvámolva kapja meg és akkor fizessen, amikor egyben átveheti a csomagot és ellenőrizheti a vámolás helyességét, amire most nincs alkalma. — Most a szállító levélen el kell ismerni az átvettelt, amikor a csomagot nem látja a fél, be kell fizetnie a vámot, anélkül, hogy ellenőrizhetné a vámolás helyességét, sőt a szám műveletek helyességét, s az esetleg hibás számítás folytán befizetett összeget csak Bucurestibe írtéztetett hosszas kérvényezéssel lehet visszakövetelni, pedig ilyen hibák igen nagy összegek erejéig állandóan napirenden vannak. Az újból bevezetendő régi rendszer mellett a címzettnek joga lenne jelen

Gritta rendőrprefektus a koronázásról.

(Epizódok a gyulafehérvári ünnepségekről.)

Gritta Ovidiu rendőrprefektus, aki minden ellenkező híreszteléssel szemben a koronázás napján is főparancsnoka volt az Alba-Julára kirendelt rendőrségnek és csendőrségnek, ma haza érkezett és elfoglalta hivatalát. Az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott a rendőrprefektussal, aki a következő érdekes epizódokat mondotta el a koronázási ünnepségekről:

— A koronázási aktus lefolyása alatt szigorú rendőri és csendőri kordon vonta körül az ünnepség színhelyét. Szükség volt erre azért, hogy a nagy néptömeget megfelelő távolságba tartsuk a koronázási templomtól és ezzel megakadályozzuk a tolongást és a rendetlenséget. Az ünnepség befejezése után a kordon a távolabb állóknak nagy meglepetésére hirtelen felbomlott. Többen azt hitték, hogy valami zavar támadt. A csendőrségi és rendőrségi szakasparancsnokok felelősségük teljes tudatában rémülten siettek a felbomlott kordon felé, ott azonban érdekes és kellemes meglepetés érte őket és a várakozó tömeget. A királyi pár a koronázás után lassu léptekkel a kordon felé indult. A kordon szétnyílt és a nép harsány éljenzés közepette utat nyitott a felséges párnak. A király és királyné a tömeg közé vegyültek, a nép lelkesen éltette őket, a külföldi diplomaták pedig csodálattal nézték a demokratikus érzés imponáló megnyilvánulását.

— Fenséges jelenség volt ami-

is lenni az elvámolásnál, ha akar és így félreértésből eredő hibák ki volnának zárva. Javaslatot tesz a felügyelő arra is, hogy a kamarák mellett alakítsanak szakértői keretekből szaktanácsok, amelyek vitás esetekben rövidesen dönthessenek az elvámolás tételéről, s ne kelljen ilyen mindennapi ügyekben bucesti döntésig megakadni az egész lebonyolításnak.

A vám szabad raktárak kérdésében is igyekszik a felügyelő sürgető elintéztést kieszközölni. Ilyenek a Széchenyi-malom mutatkozik a legalkalmasabbnak. Közérdekű kérdés volt az értekezleten az a panasz is, hogy a házi rum és likőr készítéshez árusított esszenciákat a városi orvosi hivatal a közegészségi rendelet alapján zár alá vette és árusításukat megtiltotta, holott a külföldről behozható valódi rum olyan drága, hogy azt polgári háztartás nem tudja megfizetni és így a házilag készült rum má már elemi közszükséglet. A felügyelő közben fog járni ennek a kérdésnek méltányos elintéztése végett is, hogy házi használatra kiszolgáltathatók legyenek kicsinyben ezek az esszenciák, amelyek csupán éterikus olajokat és szeszt tartalmaznak, az egészségre tehát nem károsak.

„Királyok ajándéka.”

(Ünnepi előadás a színházban.)

A városi színházban tegnap este ünnepélyes koronázási előadás volt, amelynek szereplői az aradi román intelligencia tagjaiból kerültek ki. A színházat erre az alkalomra zsúfolásig megtöltötte Arad román közönsége. Balcesti Istvánnak az aradi helyőrség egyik főhadnagyának két felvonásos alkalmi színművét mutatták be. A darab, amelynek *Királyok ajándéka* a címe, első része a mennyországban játszódik le, ahol a románság történelmi alakjai és Ferdinánd király korán elhunyt fiacskája, Mircea herceg gyülekeztek össze és költői szépségű beszédek keretében helyezték koronáikat a tanácskozó asztalra, hogy méltó utódjuk annak mását Alba-Julán a fejére helyezze. A második felvonásban az aradi helyőrség egy kisebb csapata és színesen szép, nemzeti ruhákba öltözött tömeg rendezett díszfelvonulást a megkoronázott király trónja előtt. A dalárda által énekelt és a zenekar által játszott román himnusz a közönség állva hallgatta végig. A darab szereplői: Barbura Irisz, dr. Nichi Lázár, a kultúrpalota igazgatója, Savu Konstantin lapszerkesztő, Boca Sever kereskedelmi iskolai igazgató, Paun Adám kapitány, Popescu Kornél főhadnagy, Balagescu CFR főfelügyelő, Mancas CFR felügyelő, Io nescu Mátyás hadnagy, Ramiru Georgescu CFR főfelügyelő, Dimitru tanár, Langa tanár, Pauesti ügyész és Tisca mérnök mind kitűnő előadóképességgel és sok igyekezettel járultak hozzá a fődarab előadásának sikeréhez. Előadás után a közönség többször a lámpák elé szállította a darab szerzőjét, Balcesti főhadnagyot.

Nagy vasúti katasztrófa.

(A constancai gyors szerencsétlensége. — Tizenöt halott, ötven sebesült.)

BUCURESTI. Constancából jelentik, hogy a 23. számú gyorsvonatot, amely Bucuresti és Constanta között közlekedik, súlyos katasztrófa érte. A gyorsvonatot két garnitúrában indították utnak a fővárosból, mivel a koronázásról hazaözönlő közönség nagy tömege nem fért el az egyik szerelvényen, Dörübanda állomás mellett az előbb indított gyorsvonat mozdonyát defektus érthette, mert megállt és kénytelen volt a nyílt pályán vesztegelni, amíg segítség érkezik a vonat megindításához. A másik vonat teljes erővel haladt utána és az állomásból kifutva teljes gőzzel hajtotta a szabadnak jelzett sínparon. Így történhetett aztán, hogy teljes erővel belefutott az előtte veszteglő vonatba. Az összeütközés következtében a hátsó két kocsit a száguldó mozdony teljesen összezúzta, de a többi kocsi is részben összetört, részben kisiklottak és egymásra torlódtak. Az első jelentések 10 halottról és hatvan sebesültől számoltak be. A fa-

— Bethlen az antantbizottságok visszahívását kéri. Budapest. Gróf Bethlen István miniszterelnök tegnap eszmecserét folytatott a budapesti antant ellenőrző bizottságok vezetőivel. A Budapesti Hírlap szerint a miniszterelnök lépéseket tett aziránt, hogy a már teljesen feleslegessé vált antant ellenőrző bizottságokat hívják vissza Magyarországból. Főindoka erre az, hogy a bizottságok harminckilenc tagja a magyar államnak havonként sok millióba kerülnek.

lelősség a katasztrófaért a két szomszédos állomás forgalmi személyzetét terhelé. (Rador.)

BUCURESTI. Jassyból jelentik, hogy a tegnapi nap folyamán három tehervonat siklott ki a Jassii vasútgazgatóság körletében. Egyelőre nem lehet megállapítani, mi az oka a gyakori vasúti karamboloknak. Egyik kisiklásnál sem történt emberhalál, csupán jelentéktelen sebesülés, de az anyagi kár óriási. (Rador.)

BUCURESTI. A konstancai vasúti katasztrófa színhelyén erősen folynak a mentési és takarítási munkálatok. Az eddigi hivatalos jelentések szerint tizenöt halottat és 50 sebesültet számláltak el a szerencsétlenség színhelyéről. (Rador.)

Egy új Mozart.

(A tizenöt éves komponista.)

Ami szinte hihetetlennek látszik, mégis megtörtént. „Uj Mozartja született a világnak.” Ha igazak az angol lapok közleményei, akkor az új Mozart angol. Egy tizenöt éves fiú, a neve: Adrian Beecham. Ez a tizenöt éves fiú Shakespeare „Velencei kalmár”-jából csinált operát. Az eredeti drámán keveset változtatott, még Shakespeare verssorait is majdnem teljesen megtartotta. Néhány kritikus véleménye szerint a shakespearei drámához készült zené jobb Gounod „Faust”-jánál. Adrian Beecham tehetsége különben már régen jelentkezett. Tízéves korában kezdett komponálni, apja is muzsikós és Angliában kitűnő neve van: Sir Thomas Beecham. Tízéves korában a fiú dalművet írt Tiseneth hercegnő címmel. A kis munka, amely tulajdonképpen gyermekopera számba megy, tele van melódiákkal és táncokkal. Írt ezenkívül Adrian még számos dalt is. A Velencei kalmár partitúráját öt hónap alatt készítette el, úgy hogy minden nap öt órát dolgozott. Egyébként nagy ambíciók kellesztek, Shakespeare összes drámáit meg akarja zenésíteni. Most a „Vizkereszt”-tel foglalkozik. A fiúnak az operája egyébként nemcsak az íróasztal számára készült, elő is fogják adni még ebben a szezonban. A tervek szerint Brightonban lesz a bemutató, onnantól kerül majd Londonba. A darabot nem kisebb ember rendezi, mint Frank Benson, a híres angol Shakespeare-színész. Frank Benson így nyilatkozott a darabról: „Azt hiszem, hogy ennek a fiúnak a darabja egészen új hangot üt meg az angol opéra történetében. A darab legfőbb érdeme az emberi érzés. Tele van szenvedélyvel, érzéssel, minden hang szívből fakad.”

Lloyd-George nem mond le Páris. A Temps londoni tudósítója jelenti, hogy Lloyd George miniszterelnök nem hajlandó visszalépni. Lloyd George felosztatja a parlamentet és ezt a határozatát a jövő szombatig fogja tudatni Newcastleban.

Elkerülhetetlen Németország csődje.

Berlin város fizetésképtelen. — A jóvátételi bizottság tárgyal

Mindazok a remények és számítások, amelyek a belga szerződés lezártával Németországban konszolidálásra kész gazdasági helyzetet láttak a márka leromlása folytán, most egy csapásra megszüntek. Mindinkább bebizonyosodik, hogy ideig-óráig tartó naroktázással lehetetlen a márka esést megakadályozni. Németország egy még soha nem ismert nehézségekkel teli korszak elé néz.

Az új helyzetet elsősorban a külföld bizalmatlansága idézte elő. Ma 6000 millió értékű papírpénzt bocsát ki naponta a német pénzsajtó. A laikusok is belátják, hogy hová vezet ez a gazdálkodás akkor, amikor már 366 milliárdnál is több a bankjegyforgalma. A külföld maga is belátja, hogy a versaillesi békeszerződés érvénybenléte alatt a német gazdaság sohasem lábálhat ki a betegségek sorozatából.

Az idegen devizákban való óriási szükséglet volt az, amely az elfajuláshoz még több olajat vitt a tüzre. A kereskedelem és ipar ugyanis az utolsó hónap alatt feltűnően tartózkodva jelent meg a piacokon s egy lassu márka-épülést remélve, nem fedezte magát. Az esés első pillanatában már is élénk kereslet jelentkezett az idegen devizák után, mely a hosszútávú óráiban egy külföldi értékpapírhossz-szá nötte ki magát, a mi szinte egyedüli jelenség ezen a téren. Ezt viszont a leadási kedvetlenség és a nagy áruhiány segítette idáig, amin megtört a jószándéku Reichsbanknak is minden igyekezete, bár ugyszólván teljes devizakészletét piacra dobta. A piacra dobott mennyiséget azonban még a börze órák alatt elnyelte a kereslet.

Az Aradi Közlöny berlini tudósítója ma arról számol be, hogy Berlin város fizetési nehézségeivel küzd. A városi kezelésben levő közúti vasut vesztesége fölül van a százharminc millió márkán. Abban az esetben, ha a város a tulajdonos részvénytársaságnak nem tudja megfizetni ezt az összeget, a részvénytársaság megszünteti a villamos áramszolgáltatást. Ennek dacára a városi képviselőtestület nem szavazta meg a villamosjegyek husz márkára való fölemelését. Berlin adóságai az utóbbi három hónap alatt félmilliárdra emelkedtek és ezeket nem tudja kifizetni.

Szakkörök véleménye szerint ezen az úton nincs megállás többé. Ha ideig-óráig visszaesés és javulás mutatkoznék is, ez csak látszólagos lesz; hasonló esemény elől nem védi semmi a börzét és a német gazdaságot. Még kilátástalanabbá teszi a márka jövőjét az a körülmény, hogy az ezidei gabonaaaratás eredménye nem fedezi a szükségletet s a Kanadával lekötött fedező vásárlások kifizetésére még semmiféle fedezetet sem vásárolt a német gazdaság, ami pedig egy oly jelentős összeget tesz ki, hogy magában véve is elég erős volna egy újabb dollár-emelkedés előidézésére.

BERLIN. A jóvátételi bizottság pénteki ülésén fogja tárgyal-

ni a márka zuhanásával bekövetkezett helyzetet.

PÁRIS. A jóvátételi bizottság folytatta Bradbury angol delegátus moratoriumjavaslatának vitáját. Barthou szerint a javaslat jó része nem a jóvátételi bizottság hatáskörébe tartozik. Helyesebb annak a letárgyalását a brüsszeli konferenciára bizni. A Temps külfönösnek tartja, hogy az angol delegátus akciójával most állott elő. Szerinte az a látszat, hogy Nagybritannia előzékenységet akar mutatni Németországgal szemben hogy ezzel nyomást gyakoroljon Franciaországra és Olaszországra. A lap azt hangoztatja, hogy Anglia minden adósával rendezni akarja az ügyeit, hogy azzal meg hiusítsa a brüsszeli konferenciát. A L'Information szerint Franciaország hajlandó Bradbury javaslatát elfogadni különböző feltételek kikötésével. Ezek a feltételek a következők: 1. A német moratorium éveit a rajnai megszállás éveibe nem számíthatók bele, 2. Ha a német pénzügyi reform nem valósul meg, Franciaország jogot nyer, hogy szervezetet létesítsen a rajnai vámvonal kiterjesztésére a megszállt területen. 3. Németország garantálja, hogy a francia váltókat francia frankban váltja be. Párisban attól tartanak, hogy az angol kormány ennek a tervnek a végrehajtását meg hiusítja.

A cseh korona.

(Rasin tartja az ártolyamát.)

Prága. Rasin dr., az új cseh pénzügyminiszter, ma részletesen nyilatkozott tárcája több kérdéséről. Az 1923-iki költségvetés majd nem aktiv lesz. A forgalmi- és szénadók és több más adó nem elmaradó bevételei mintegy 900 millió koronára rugnak és ezt az összeget megtakarításokkal kell behozni. A hivatalnoki fizetéseket legkorábban 1923. április 1-én le szállítják, ha addig a korona és az árak bizonyos stabilizálása bekövetkezik. Az állami gazdálkodás bizonyos ágait külön törvény nyilvános számadásra és a mérleg bemutatására kötelezett vállalatoknak fogja minősíteni.

A valuta tekintetében a kormány megmarad eddigi magatartása mellett. Aranykészletünket — mondotta — megőrizzük és a korona ártolyamát tartani fogjuk, hogy a nagy ingadozásokat elkerüljük, ez azonban nem egyedül tölünk, hanem a világspekulációtól függ. A gyökeres valutáris reform végrehajtása most nehézségekbe ütköznék, mert a bankjegyeknek arannyal való kicserélése nélkül a reform már eleve kudarcra van ítélve. Ennek ideje akkor fog elérkezni, ha a szomszédállamokban megszűnik az infláció. A további defláció főfeltétele a szénárak le szállítása, mert türethetetlen dolog, hogy a szén ára a békeárnak 20-23-szorosa. A kötött gazdaságot meg kell szüntetni és a külföldi behozatalt szabaddá kell tenni, ami a

szénbányákat más kalkulációra fogja kényszeríteni. A vámosséges rendezéséről kijelentette a miniszter, hogy ebben a tekintetben nem szabad a kincstár érdekeit első sorba helyezni.

Hogy áll a leu?

Október 18-án fizettek 100 lelért:

Párisban 8.17 $\frac{1}{2}$ frankot
Zürichben 3.42 frankot.
Budapestben 1550 koronát
Brüsszelben 8.60 frankot.
Newyorkban 62 centet
Berlinben 1750 márkát
Bécsben 44500 koronát

Kepes Armin elutazott.

Megható bucsu az aradi állomáson

Ma délután négy óra körül egy iskoláslánycsapat hosszú sora kigyózott végig Arad főterén. Minden lánynak kezében fehér rózsaszál és könnyes volt a szeme mind egyiknek. Az aradi női felső kereskedelmi iskola növendékei Endreffy Erzsébet, Duffner Mariska és Klauber Margit tanárnők vezetésével a vasutállomásra mentek, Kepes Armin volt igazgatójukat bucsuztatni. Délután öt órakor már nagy tömeg állott a kurticsi vonat előtt. A távozó igazgatónak másfélvezetűdes kartársa Kabdebó Lajos kereskedelmi iskolai igazgató, Jancsovits Janka tanárnő, dr. Diószeghy András, Simon Kornél tanárok, Lantos Miksa tanító, dr. Herz Andor orvos, a szülők közül dr. Kövess Mihályné, Krenner Miklósné, Blau né, Ransburg Gizella, a volt leány-növendékek közül Deutsch Böske, Deutsch Mancsi, Farkas Lily, Kalmár Baba, Komlód Emma, Scherer Nusi, csak ezeket a neveket tudtuk hirtelenében feljegyezni abból a nagy tömegeből, akik a bucsuzó iskolaigazgatót a vasúthoz is elkísérték. Gál József aradi helyettes állomásfőnök készségesen nyújtott segítséget ahhoz, hogy a repatriált különvagonját hozzacsatolják a vonathoz és két volt aradi kereskedelmista, Nedella Kornél és Scholtz Alajos a vonattal is elkísérték volt tanárukat, hogy a határon a síma átutazás biztosításánál segítségére legyenek.

Csupa fehér rózsza volt az a fülke, amelyben Kepes Armin utazott. A diáklányok felvirágozták az egész személykocsit és szivbemarokolóan megható volt az a hangos zokogás, amelyet a hatalmas leánycsapat egy tagja sem tudott visszafojtani és egészen idegen férfiak is megilletődtek annyi sok leány lelki fájdalomának mélyhatásu megnyilvánulásán. Kepes Armin is könnyes szemekkel bucsuzott el jóbarátaitól, bizonyos, hogy nehéz volt neki ez a bucsu és fájó szívvvel hagyta el Aradot, ahol olyan nagyon sokan szerették. A virágos vonat elindult és még sokáig lobogtak utána a könnyáztatta fehér kendők.

HIREK.

Vilmos esküvője.

(Porosz királyné akarja koronázni a menyasszonyát.)

DOORN. Vilmos német császár esküvője november ötödikén lesz. A polgári szertartást Doorn város polgármestere fogja végezni a kastély előcsarnokában. Ezután az egyházi szertartás következik.

ZÜRICH. Kalandos fiirt közölnék svájci francia lapok. Azt írják hogy Doornba tizenkét nehéz láda érkezett, Vilmos császár legfényesebb egyenruháival és egy koronával, amellyel a volt császár porosz királyné akarja koronázni Hermin hercegnőt az esküvő alkalmával. A lakodalmi ünnepek ugyanis az eddig tervezettnél nagyobb szabásúak lesznek. az egykori uralkodó család több kiválasztott tagja megjelenik Doornban és a volt uralkodó a császári hercegek jelenlétében felruhazza menyasszonyát a házasságkötés előtt a porosz királyi fenség címmel, valamint maga teszi fejére az esküvőn a porosz királyi koronát.

— A kormány és az ellenzék. Bucuresti. Az Adeverul szerint a közeli napokban megkezdődnek az új tárgyalások a kormány és az ellenzék között a parlamentben követendő magatartás ügyében. Ezekből a tárgyalásokból azonban a néppártot kirekesztették. Maniu Gyula a nemzeti párt elnöke ma Churól (Kolozsvárról) ide érkezett. (Rador.)

— Konstantin Rómában. Róma. Konstantin görög exkirály ma ide megérkezett.

— Apponyi nem vesz részt a nemzetgyűlésen. Budapest. A nemzetgyűlés pénteki ülésén napirend előtt Szilágyi Lajos fog felszólalni, amint azt tervezte, a gyulafehérvári koronázási ünnepségekkel kapcsolatban. Gróf Apponyi Albert azonban nem vállalta a neki szánt szerepet, mert a nemzetgyűlés ülésezésének idejére esik a népszövetségi ligák ülésezése is, amelyeken neki elfoglaltsága van.

— Új sajtófőnök Magyarországon. Budapest. Havel Béla sajtófőnök távozik állásából. Utóda dr. Angyán Béla budapesti ügyvéd lesz, aki gróf Bethlen István bécsi tartózkodása idején az ellenforradalmak alkalmával Bethlennek segítő-társa volt.

— Takarékoskodni kell a fűtéssel! A pénzügyminiszteriumtól rendelet érkezett az aradi pénzügyigazgatóságához, amely szerint a téli fűtési időszakban a fűtést a legnagyobb takarékosággal kell intézni. A rendelet kimondja azt is, hogy egy szobában legalább öt tisztviselőnek kell dolgoznia és azokat a helyiségeket, amelyek a tisztviselők összehívása következtében felszabadulnak, nem szabad fűteni. Mondanunk sem kell, hogy a rendelet nem valami rózsás helyzetet teremt a pénzügyigazgatóság ügykezelésében. Eddig is meglehetősen szűken voltak a helyek azokban a helyiségekben, amelyeknek mindegyikében naponta számtalan fél jelenik meg. De egyébként is épen télen, amikor ritkábban lehet szellőztetni és épen a fűtés miatt a zsúfolt szobákban rövid idő alatt egészségtelen, romlott lesz a levegő. Remélhetőleg a pénzügyigazgatóság találni fog valami kedvezőbb megoldást is.

Tovább hullámszik az aradi bélyegbörze

Csak a tisztviselőknél vannak még szériák. — Bélyegfelvező expedíciók Ujaradon.

A tegnapi nap folyamán az aradi főposta beszüntette a koronázási bélyegek árusítását. Bélyegbörzsiánerek, gyűjtők és spekulánsok egy-kettőre szétkapkodták azt a néhány ezer darabot, amely ezekből az új kibocsátás alkalmi bélyegekből Aradnak jutott. Ma koronázási bélyegeket teljes szériákban, kivéve a legritkább példányokat, csak postatisztviselőknél lehet találni. Aki tehát még pótolni akarja a kollekcióját, Aradon csak a postatisztviselőket veheti igénybe bevásárlási forrásul.

Érdekes, hogy a kibocsátott koronázási bélyegszériák hetven százalékát az 5 és 50 banis bélyegek teszik ki, a többi harminc százalék 25 banis, 1 leu, 2 lei és 3 lei névértékű bélyeg. Ma már meg lehet állapítani, hogy a 6 leies koronázási bélyeg gyűjteményi szempontból is ritkaságszámba megy. Ebből a bélyegből 1:1000 arányban nyomtatott az állam és a kibocsátott bélyegek számarányát tekintve a hat leiesből mintegy nyolcvanezer darab került forgalomba. Hogy ennek a bélyegnek valami különös speciálitása van, az abból is nyilvánvaló hogy Aradra egyetlenegy darab sem érkezett belőle.

— Hanvay Zoltán meghalt. Budapest. Hanvay Zoltán, írói nevén „Hanvay Remete” ma nyolcvankét éves korában meghalt Hanván. Az elhunyt író Tompa Mihálynak benső barátja volt.

— Fűvészek. Keim József Cluj és Goldstein Pirike Brád jegyesek. Feibusz Magdát eljegyezte Köves Dezső. (Minden külön értesítés helyett.)

— „Spárta” szövőművészeti iskola megnyitott a Bohus-palotában. Folytatólagos beiratkozások.

— Iskolai növendékek előadása. Az aradi közép- és elemi iskolák növendékei tegnap a Kulturpalota nagy termében megismételték műkedvelő előadásukat. Az előadás az aradi elemi fiu- és leányiskolák növendékei vettek részt, akik igen jól szórakoztak.

— Átutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

— Hogy halt meg Enver pasa? Páris. A Times rigai levelezője írja, hogy Enver pasa többször kétségbe volt halálát a moszkvai Pravdában egy szemtanu most megerősíti. Augusztus negyedikén Batumnál körülvették Enver katonai osztagát, amely hősiességgel védekezve megsemmisült. A holttestek között megtalálták Enverét is, akinek a testét öt golyó járta át.

— AAC. téli torna. Az AAC. vezetősége értesíti tagjait, hogy téli tornatanfolyamát a Bul. Gen. Dragalina (Apponyi-köruti) volt polgári leányiskola tornatermében megkezdte. A résztvevő óhajtok kéretnek megbeszélésre f. hó 19-én d. u. 6 órára a tornaterembe.

— Utlevéleket 45 leiert 3 nap alatt visumozunk. Gyűjtőhelyek: Weinberger cipőüzlet főter és Weisz Dávid nagykereskedése Str. Marasesti (Kossuth-u.)

Jellemző a tegnapi és a tegnapelőtti konjunkturára és az ideiglenes bélyegbörze komoly kereskedelmi jelentőségére az a tény hogy az elmúlt két napban fiatal, többnyire diákgyűjtők bérkocsikon és biciklikon Ujaradra mentek ahol az ottani posta nem értékelvén kellőképpen a koronázási bélyegek speciális jelentőségét, eredeti áron adta el szériáiként. Az ujaradi posta a temesvári igazgatóság körletébe tartozik és különösen az érdekes az itteni bélyegvásárlásnál, hogy a hat leies ritka példányokból is leletett néhányat kapni a nominál értéken. A hat leies ma az aradi bélyegbörzén 800 leit ér. Kevés van még itt Aradon a 25 banis és a 3 leies koronázási bélyegekből. Az aradi bélyegközse mai árai a következőképpen alakultak ki: 5 banis 1 leu, 25 banis 40 lei, 50 banis 5 lei, 1 leu 10 lei, 2 leies 70 lei, 3 leies 150 lei, 6 leies 800 lei és az egész széria a leiesen kívül 400 lei.

Megemlítésre érdemes még, hogy a Városi kávéházban a délelőtt folyamán bucaresti kereskedők egyes ritkább példányok kivételével a szériákat 350—400 leiert kínálták. Az aradi bélyegbörze további hullámszát gyűjtők és spekulánsok érdeklődéssel kísérik.

— Az első női körorvos a megyében. A megüresedett tauci (feltóti) körorvosi állásra a belügyminiszterium dr. Iritz Margitot nevezte ki. Dr. Iritz Margit a megyében az első körorvosnő.

— Fejnelküli holttest a sineken. Budapest. Vasárnap este az amerikai ut mellett a vasúti töltésen egy borzalmasan megcsontított hullát találtak. Megállapították, hogy az Somogyi Ferenc tizenhétéves órásinas hullája. Azt azonban nem sikerült megállapítani, hogy gyilkosság vagy öngyilkosság történt-e? A szerencsétlen fiu feje a testtől több méter távolságra feküdt a sinek mentén. Somogyi Ferenc szolid életet élt, a szüleinél lakott és a szerencsétlenség után amikor megtalálták, zsebei-ben volt az a 15 ezer korona, amit gazdája bizott reá, hogy egy csekkre fizesse be. A fiatalember este azal távozott el otthonról, hogy színházba megy. Szülei már csak a megcsontított holttestét látták viszont.

— Orvosi hír. Dr. Krepil János fogorvos németországi tanulmányutjáról visszatért és rendeléseit Piata Avram Jancu (Szabadság-ter) 20. alatt ismét megkezdte.

— Betörés. Berkovics Rezsőné háltéri lakos ma feljelentést tett a rendőrségen, hogy az éjszaka padlását feltörték és onnan több ezer lei értékű fehérneműt elloptak. A rendőrség a betörő nyomában van.

— A színész selyembluzai. Az aradi államrendőrségen ma délelőtt feljelentést tett Csizmadia Mária aradi filmszínész, hogy még május elsején valakivel a postára küldött egy csomagot, amelyben több ezer lei értékű selyembluzok voltak. A csomag azonban nem érkezett meg rendeltetési helyére. A postán megreklamálta a csomagot, ahol kiderült, hogy azt fel sem adták. Valószínű, hogy a küldő elmulajdoni-

totta. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Áthelyezés. Rotár Sándor törvényszéki bírót Aradról Sáriára (Világosra) helyezték át.

— A magyarországi kommunista-összeesküvés. Budapest. A kommunista-összeesküvés vidéki résztvevőit is elfogták, számszerint huszonnégyet. Az agitátorok főleg Debrecenben, Miskolcon, Szolnokon és Szombathelyen dolgoztak. Szombathelyen ebből kifolyólag letartóztatták Udvaros Józsefet, a szociáldemokrata-párt titkárát.

— Tíz darab sült gesztenye 1500 korona. Persze Bécsben, ahol a hűvös időjárásra való tekintettel a gesztenyesütők korábban kezdték meg üzemüket mint más években. Dacára annak, hogy 10 darab sült gesztenyének 1000—1500 korona az ára, mégis akad bőségesen vevő.

— A javíthatatlan Domszky. Csak néhány napja került ki az aradi ügyészség fogházából Domszky Béla, az ismert többszörösen büntetett betörő, aki szabadságának öröme azonnal préda után nézett. Több apró lopások és fosztogatások után tegnap éjszaka elhatározta, hogy nagyobb vállalkozásokba kezd. Domszky Bélának azonban nem sikerült a vállalkozása, mert a rendőrség abban a pillanatban fogta el, amikor egy főtéri lakásban szándékozott operálni. Domszky Bélát a rendőrségre kísérték, ahol kiderült, hogy a fogházból való kiszabadulása óta több különféle bűncselekményt követett el. Domszky Bélát a rendőrség visszazárolta a néhány nappal előző otthagytott ügyészségi fogházba.

— Gyári alkalmazottak katonai felmentése. A fővezérkar a következőket hozza az érdekelt tudomására: F. évi május 14-én a fővezérkar 2257. I. D. sz. alatt mozgósítási rendeletet fogadott el, melyben intézkedések foglaltatnak az ipari alkalmazottak katonai fölmentésére nézve. Ezt a mozgósítási rendeletet kiadták fűzet alakjában is és megküldték az iparügyi miniszterhez, hogy az iparügyi felügyelőségek közt ossza el. eladás végett. Minden érdekelt gyár e rendelet értelmében kérelmezze a munkások és más alkalmazottak felmentését, mert minden oly kérelmet, amely nem felel meg a követelményeknek, a katonai hatóságok vissza fognak utasítani.

Kötelező az építkezés.

(Meg kell vizsgáltatni a házakat.)

Az aradi lakásnyomor napról-napra növekedik. Az illetékes körök az az aggodalom tölti el, hogy a téli időszak beálltával a lakásinség katasztrofálissá válhatik, mert a városi mérnöki hivatalba napról-napra érkeznek jelentések rozoga épületekről és csaknem naponta kénytelen az építészeti bizottság házvizsgálat alkalmával a lakókat sürgősen kiköltöztetni, mert egyes házak minden percben bedőléssel fenyegetnek. A közelgő télen be fog következni, egészen biztosra veszik a városi mérnöki hivatalban, hogy százezrek fognak házak összedőlni Aradon. Az építészeti bizottság legközelebbi ülésén egy javaslattal foglalkozik, amely szerint kötelező minden háztulajdonos, hogy házát záros határidőn belül saját hatáskörében szakértőileg vizsgáltassa meg és erről

tegyen jelentést a várost mérnöki hivatalnak. A bizottság egyik leg többi ülésén foglalkozott a lakás-hiánnyal és elhatározta, hogy az összes aradi nagyobb alaptökével bíró részvénytársaságokat, gyárakat, bankokat és egyéb vállalatokat felszólítja, hogy miniszteri rendelet értelmében sűrűszen fogjanak hozzá tisztviselők részére bérházak építéséhez. A bizottság felhívja a vállalatokat, hogy január elsejéig jelentsék be abbéli szándékukat, hogy hol és milyen bérházat szándékoznak építtetni és a telek iránti kérésüket sűrűszen adják be a városi tanácshoz. A miniszteri rendelet ugyanis kimondja, hogy nagyobb alaptökével rendelkező vállalatok 1925-ig bezárólag kötelesek a tisztviselők részére bérházakat építeni.

LEGUJABB.

A keleti békekonferencia.

Páris. Az angol kormány megpendítette annak a tervét, hogy a keleti békekonferencia előtt Párisban vagy Londonban szaktanácskozást tartsanak.

Négy orvosi szigorlat.

Budapest. Az orvoskari szigorlatok új rendje ma jelent meg a hivatalos lapban. Ezután négy szigorlat lesz az eddigi három helyett. A rendelet a szigorlati díjakat is tetemesen felemelte.

Scotus Viator Romániáról.

London. A Timesben Scotus Viator cikket írt az erdélyi helyzetéről, a legutóbbi választásokról és az erdélyi románság hangulatáról. Scotus Viator szerint a kormányzat politikája súlyosan nehezedik az erdélyi magyar és német kisebbségekre, akik nem tudják, hogy hova forduljanak orvoslásért. Hangoztatja, hogy Romániának az a legégetőbb problémája, hogy miképpen állítsa helyre az összhangot a régi és az új országrészek között, amelyek kulturája és gondolkodás módja különböző.

Magyar bíró Argentiniában.

Budapest. Tóth László budapesti járásbíró az argentinai laplatal egyetem meghívta a keleti jog, az arab, perzsa, kínai és japán jogtörténet, jogbölcselet és tételes jog tanszékére. Tóth elmondotta egy újságrónak, hogy a laplatal egyetem vezetősége már 1908-ban felkérte a stockholmi Nobel-bizottság ajánlata következtében, hogy az Argentiniában nagy számban letelepedett mohamedánok jogi rendszerét állítsa össze. A munkát össze is állította és spanyol nyelven meg is írta. Akkor a laplatal egyetem tiszteletbeli tanárává nevezték ki. Tóth számos külföldi akadémiának tagja, így többek között a román tudományos társaságnak is. Művei, amelyek a büntetőjog keleti szakmájába vágnak, a legtöbb európai nyelven megjelentek. — Az egyik amerikai állam részéről a hágal nemzetközi döntőbíróvá is delegálták. A 44 éves Tóth László a laplatal egyetem meghívását elfogadta.

Trácia szenvedései. Orosz-perzsa szövetség Anglia ellen.

PÁRIS. A külügyminiszterinumba olyan jelentések érkeztek, amelyek szerint a kelet-tráciai helyzet súlyosan komolytá vált. A görög hadsereg ottlevő részei teljesen szétszűllöttek. A görög katonák csoportokba verődve fosztogatnak és gyújtogatnak ebben az országrészben. A vasúti állomásokon leírhatatlan jelenetek játszódnak le. Hol a görögök elől menekülő mohamedánok, hol pedig a törökök elől menekülő görögök rohannak meg a vonatokat és orozsakolják ki az indulást. Ezért a görög csapatok elszállítására lehetetlenné vált. A görögök elpusztítják az egész termést és a gazdaságok felszereléseit.

LONDON. Miként a „Times” jelenti, Perzsa és Oroszország között szövetség jött létre Anglia ellen. A szövetségi szerződést a két

állam már alá is írta. A szövetségi szerződés értelmében Perzsa megengedi egy esetleges orosz-angol háború esetén az orosz csapatoknak, hogy Perzsián átvonulhassanak. A technikai kérdések megbeszélése céljából a perzsa vezérkari főnök jelenleg Moszkvában időzik.

KONSTANTINÁPOLY. A török nemzetgyűlés ragaszkodik ahhoz, hogy a békeértekezletet Szmírnában tartsák meg. A szövetséges csapatok ma kivonultak Konstantinápolyból, hogy Trácia ideiglenes megszállását hajtsák végre. A csapatok három szerepvennyel utaztak el. Az első az olasz, a második hon a francia és a harmadikon az angol kontingens. A görögöknek Tráciából való kivonulása a megállapított terv szerint halad.

Irodalom, művészet

A száműzött „Marsellaise.”
(Megcenzurálták az Ember tragédiáját).

Budapest. Hétfőn „Az ember tragédiája”-t játszották a Nemzeti Színházban. Az előadás érdekessége az volt, hogy a francia forradalom jelenetéből kihagyták a Marsellaisét. Ismeretes, hogy ebben az ügyben egy budai előadással kapcsolatban néhány héttel ezelőtt állást foglalt Budapest közigazgatási bizottsága és Most a Nemzeti Színház a bizottság aggályainak figyelembevételével megcenzurázta Madách Imrét, — nyilván a külső bön álló Madách-centennariumra való tekintettel. Szinpadilag ezáltal a kép sokat veszített hatásából. A színészek azonban korhű jelmezekben játszottak és abból is következtetni lehetett a francia forradalomra, hogy olyan személyek szerepeltek, mint Saint-Just, Robespierre, sőt — Danton. Gyenes László Luciferjének az adott érdekességet, hogy a művész, aki körülbelül háromszázötvenszer játszotta ezt a szerepet, mostanában ünnepli negyvenéves színészi jubileumát. A közönség meleg szeretettel köszöntötte a jubiláns művészt.

Heti műsor:

Csütörtök este fél 8 órakor: Csituj szívem, este 10 órakor: Orfeusz a pokolban, bérletszűnet. Péntek: Pacsirta, új betanulással. A) Bérlet. Szombat: Pacsirta, B) Bérlet. Vasárnap délután: Luxemburg grófia. Este: Falurossza, C) Bérlet. Barics Gyula vendégjátékával.

* **Bolíemek.** Tegnap este Orzavescu Traian vendégfelleptével ebben a szezonban először játszotta az operatársulat Puccini mindig új és örök dalművét. Orzavescu művészetét, hangját, csillogó színészi kvalitásait már tavaly elismertük. A szereposztás egyedül Mimi alakításában adott változást, amit J. Halmos Mici énekelt a tegnapi estén. A művész nő, akiben dicséretes ambíció jelent ennek a szerepnek kiválal-

sa, távolról sem közelítette meg elődeit. Mindazáltal kedves jelenség és nagyon kár, hogy operai fölkészültsége nincs arányban külső előnyeivel. (f.)

* Janovics megoldotta a kolozsvári színház problémát. Cluj (Kolozsvár.) Dr. Janovics Jenő, a kolozsvári magyar színház igazgatója néhány nappal ezelőtt, amikor az egész színházulat fizetésemelést kért, kijelentette, hogy a színházat egész felszerelésével, ruhatarával és díszleteivel a színházulat tagjainak rendelkezésére bocsátja. A maga részéről lemond az összjövedelemről is és teljesen ingyen vállalja a színház művészi vezetését is. A színészek nem fogadták el Janovics áldozatkészességét. Erre az igazgató elhatározta, hogy az éjszakai előadások jövedelmét felosztja a tagok között tekintet nélkül arra, hogy játszanak-e az éjszakai előadáson vagy nem. Janovics ezzel egyszerűben véget vetett a kolozsvári színház fizetésemelési problémájának, mert egy hónapban átlag tizenkét éjszakai előadást számítva, husz százalék fizetésemelés jut minden egyes színésznek.

* „Május” címmel jelent meg Cluj (Kolozsvár) Sipos Iván irodalmi lapjának első száma. A talentumos újságró folyóiratának az a célja, hogy az ugynevezett hivatalos erdélyi magyar irodalomból kirekesztett fiatal tehetségeknek helyet adjon. Az első számban ezt a célt elérni látszik. Néhány feltűnést keltő verset és Nagy Dániel aradi író érdekes novelláját közli a Május, a melynek egyes száma öt leibe kerül. Bizonyos, hogy az erdélyi irodalom gazdagodását jelenti az új folyóirat. A lap Aradon is kapható.

* A színházi iroda hírei. Csütörtökön két előadást tart az aradi városi színház. Fél nyolc órai kezdettel a legpikánsabb francia vigjátékot, a Csituj szívemet hozza színre. Az előadáson kizárólag csak felnőttek jelenhetnek meg. — Tíz órai kezdettel az Orfeusz a pokolban kerül színre. Mind a két előadás iránt már előre olyan nagy az érdeklődés, hogy jegyek már csak korlátozott számban kaphatók a városi színház pénztáránál. — Galetta Ferenc egyik legkiválóbb alakítását fogja a péntek esti Lehár-reprizen, a Pacsirtában eljátszani. Galetta Ferenc már Budapestben is kreálta ezt a szerepet s

óriási sikert aratott. Horváth Mici a női főszerepet játsza. A többi vezetőszerepeket Inke Rezső, Selmeczy Mihály, Faludi Károly és Tökés Anny játsszák. A darab szombat este is színre kerül. Mind a két előadásra jegyek elővételben a színházi pénztárnál kaphatók. — Barics Gyula, az aradi közönség kedvelt művésze vasárnap este egyik legbrilliansabb szerepében, a Falurosszában lép fel. — Vasárnap délután elsőrangú szereposztásban a Luxemburg grófia kerül színre Galetta Ferenc, Halmos Mici, Balogh Böske, Sebestyén Jenő és Inke Rezső felleptével.

* Aradi írók új könyvei. A Temesváron Brázay Emil szerkesztésében megjelenő „Pán könyvtár” novemberi sorozata két aradi író új könyvét jelenteti meg. Az egyiknek szerzője Czifra Géza, az ismert aradi poeta, aki „Sacro erotico” címmel külföldi erotikus költők magyarra fordított verseit gyűjtötte össze. A másik Fekete Tivadar, az Aradi Közlöny új munkatársának novellás kötete, amelyben bizarr elbeszélések lesznek. Ennek a kötetnek „Genevéva hercegnő bőre” a címe és Hans Heinz Ewers, a kitűnő német regény író irat hozzá előszót. Mindkét aradi író könyve a Pán-kiadónál rendelhető meg Temesváron.

* „Lyra” címmel jelent meg Kállay Nándor kollégánk szerkesztésében Aradon egy zenemű-folyóiratnak az első száma. A folyóirat, amely kéthetenként jelenik meg, füzetenként 15 leibe kerül és minden számában tíz oldalra terjedő kötetet ad. Programjába nemcsak könnyű zeneműk, hanem a klasszikus zenedarabok közlését is felvette és az egyes zeneszerzőkről Mezey Zsigmond dr., az ismert aradi zenekritikus írt méltatást. A folyóirat minden száma román és magyar nyelven közli a dalok szövegét. Az első füzetben Nándor Mihály, Buday Dénes, Grósz Alfréd és Kondor Ernő magyar zeneszerzők műveit adja. A lap külső kiállítása tetszetős. A „Lyra” vállalkozásának bizonyára nagy és megértő publikuma akad Romániában.

Mozl.

* Az Apolló színházban állandóan telt házakat vonz a „Mary Murton éjszakája.” A siker hamisítatlan tartozékai a könnyek, az állandóan az érdeklődés feszültségétől lázas nézőközönség, a levegőben az a megnevezhetetlen forró izgalom, amely a művészi dögökről árad és megfogja a szíveket, mindez hozzátartozik ehhez a kiváló képhez és mindenkor igazi szórakozást nyújt. A kép ma szerepel utoljára az Apolló-színház műsorán.

* Csütörtökön szerepel utoljára a „Szent gyűlölet” az Uránia műsorán. Felejthetetlen emlék marad mindenki számára a „Szent gyűlölet” pergetése. Olyan kép volt ez, amelyet csak hosszú időközökben láthatunk, mert kiállítása, megrendezése, az ensemble összehozása nemcsak hatalmas pénzüsszeget, hanem hihetetlen fáradságos utánjárást és időt igényel.

* A „Hindu síremlék” vasárnapi bemutatóját olyan érdeklődés előzi meg, hogy a tolongás elkerülése végett már pénteken délután 10—12-ig és délután 5—9-ig elővételben kaphatók a jegyek az Apolló színház pénztáránál.

EZ ARADI!

Nem az Elnök borotvált.

Annak a koronázási szappannak a habját, amelyeket e helyen tegnap fölkaavartam, mind nagyobb tarajokat vernek. Kiderült ugyanis, hogy csekélységemet, mint népi kisebbséget, nem a borbély ipartársulat érvényes elnöke nyuzta meg, bórben és harminc leiben, hanem az exelnök. Szerkesztőségünkben e habzó dologban ma küldöttség járt, amelyet a Borbély-ipartársulat igazi elnöke vezetett, aki kijelentette, hogy valaki vasárnap a Vadászkiirt-szállodában visszaélt ennek a méltóságnak minden tekintélyével. Csak az exelnök volt, aki a koronázáskor 30 lett mert kérni a szörtelenítésért, de nem a főelnök.

Készséggel igazítom helyre a dolgot, megjegyezvén, hogy az exelnöknek immár másodszor estem áldozatul. Először mint magánember, aki borotválkozni szeretne egy ünnepnapon, s másodszor, mint jóhiszemű újságíró, aki mindenkinek elhiszi, hogy ipartársulati-elnök lehet. Mindez már késő bánat. Őszszel arra ébredünk, hogy harminc leit kell fizetni egy borotválásért. Nem ajánlom az ex-elnöknek, hogy még egyszer megborotváljon. — Ugyanezt magamnak se kívánom ex-elnöki részről. A szappant levelezem a napirendről. Ex! (f. t.)

A magyarországi drágaság.

BUDAPEST. A szociáldemokraták a nemzetgyűlésen a drágaság letörésére irányuló javaslatot fognak beterjeszteni. A javaslat főlényege az, hogy a kormány tiltsa el az élelmiszerek kivitelét, állatok etetésére való felhasználását és ipari célokra való feldolgozását. Sújtja szigorú büntetéssel a bankok árufelhalmozását és áruuzsoráját, szüntesse meg a terményfőzsde működését és az uzsorabírótságot szervezze át olyanformán, hogy annak legyenek ülnökei a fogasztók köréből.

Mentesítse a forgalmi adó alól az elsődrendű közszükségleti cikkeket. Szállítsa le az élelmiszerek szállításának díjtételeit. Szüntesse meg az állami támogatással alakult monopóliumos vállalkozásokat. A behozatalt a legszükségesebb cikkekre korlátozza, de ezeknek azután biztosítson vámmentességet. Teremtse meg a népélelmezést, hogy a munkabérből, fixfizetésükből élő munkások, alkalmazottak, hadiözvegyek, árvák, rokkantak, betegek és elagottak élelmiszerekkel olcsón legyenek elláthatók. Ezért adóztassa meg a nagy vagyonokat és a nagy jövedelmeket. A munkanélkülieknek biztosítson állami vagy községi támogatást, emelje fel a hadiözvegyek és árvák járulékait, a nyugdíjasok illetményét, a betegsegélyző táppénzt és a baleseti járulékokat.

Zsirt vásárol Arad város.

(Letörik az aradi zsirdrágaságot.)

Az aradi háziasszonyok és a piaci vásárló közönség napok óta tehetetlenül néznek szembe a zsirt legutóbbi rohamos áremelkedésével. A sertészsirt az utolsó napokban már kilogrammonként ötvennyolc leibe, a libazsirt pedig 80—90 leibe került az aradi huspiacra. Tavaly ilyenkor ugyanezek 30—50 lei be kerültek. Világos, hogy a háziasszonyok és a vevőközönség legnagyobb része, akiknek nincs módjukban ezeket a horribilis árakat megfizetni, radikális megoldást várnak a város vezetőségétől. Az Aradi Közlöny munkatársa illetékes helyen beszélgetést folytatott ebben a tárgyban, ahol érdeklődésünkre ezeket jelentették ki:

— Az aradi és aradmegyei sertészsirt legnagyobb részét a regátba szállították. Az utóbbi hetekben kereskedők árasztották el a falvakat és nagymennyiségű zsirt vásároltak össze, jóval felül a normális áron. A regátba szállított zsirt természetesen tovább adják a

külföldre, a jobb valutájú országok felé. Ennek az a következménye lett az itteni piacra, hogy a gazdák — a jobb eladási lehetőségek további reményében: — visszatartják zsirkészleteiket. Az is természetes, hogy a libazsirt a sertészsirt árához igazodik és akár okkal, akár ok nélkül: de ugyanolyan mértékben emelkedik. Az áldatlan és üzérkedő állapotoknak most, a mikor küszöbön a disznóölés, meg kell majd szünnie. Amennyiben a zsirt-uzsora még tovább tart, a város közlelmezési hivatala gondoskodni fog arról, hogy letörje. Hatósági beavatkozással el fogja érní, hogy az uzsora megszűnik. Egszerűen zsirt vásárol majd a gyöngébb valutájú országokból és ezzel fogja elérni a dugott készletek napfényre hozatalát, vagy az emelkedő zsirtárak végleges stabilizálását. Egy maximálási rendelettel már csak azért se érmenk célt, mert a készletek újra eltűnnek.

TÖZSDETÁVIRATOK.

Zürichi devizajelentések:				Aradi kurzusok:		
Oktober 18.	Nyitás	Zárlat	Tegnap	Oktober 18.	Mai	Tegnap
Bucuresti	—	8.42	8.42	Valuták:		
Berlin	0.19	0.19	0.18.75	Dollár	164.—	163.—
Newyork	542.—	543.—	542.—	Márka	0.071/2	0.067/2
London	2408.—	2420.—	2406.—	Szokol	5.35	5.25
Páris	40.81	40.70	40.81	Dinár	2.50	2.—
Milano	22.85	22.90	22.85	Fr. fran'	18.50	12.20
Prága	17.70	18.—	17.70	M. korona	0.07	0.071/4
Budapest	0.21.50	0.21.50	0.21.50	Kifizetések:		
Zágráb	2.25	2.60	2.35	Budapest	15.—	—
Varsó	—	0.055	0.055	Bécs	460.—	—
Bécs	0.00745	0.0072	0.0072	Berlin	0.06 1/2	—
bélyegz.	—	0.0078	0.0078	Prága	5.35	—

A budapesti devizaközpont árfolyamai:			Bucuresti kurzusok:		
Oktober 18.	Mai	Tegnap	Oktober 18.	Mai	Tegnap
Napoleon	9300	9300	Márka	0.0697—720	0.07
Dinár	40—41.60	39.80—40.40	Fr. frank	12.37—12.4	12.35
Amsterdam	972—997	972—997	Sv. frank	29.50—30	29.50
Bukarest	14.50—15.50	14.75—15.75	Szokol	5.30—5.40	5.35
Kopenhága	—	—	Dinár	2.05—2.10	2.—
Krisztiania	—	—	Dollár	162—163	162.—
London	11150—11450	11150—11450	Oszt. kor.	0.0028—30	0.0028
Berlin	0.90—1.05	0.95—1.10	M. korona	0.0725—750	0.07
Milano	105—110	105—110	Kifizetések:		
Páris	190—195	190—195	Páris	12.23	12.22
Prága	81—85	82—86	London	723.—	722.—
Stockholm	663—678	663—678	Newyork	164.—	163.—
Zürich	465—480	465—480	Milano	6.88	6.88
Bécs	0.034—0.035	0.034—0.035	Zürich	30.50	30.—
Szofia	14.75—15.75	14.75—15.75	Prága	5.43	5.48
Zágráb	10—10.40	9.70—10.10	Bécs	0.00722	0.0022
Newyork	2500—2575	2500—2575	Berlin	0.05 1/2	0.06
Varsó	0.26—0.28	0.26—0.28	Budapest	0.0695	0.0695

A dinár tovább emelkedik.

Zürichben tovább emelkedett a jugoszláv korona, a dollár és az angol font és a dinár ára Aradon is elérte ma a két és fél leit. Aradon ma a háromnapos szünet után erősen kifejlődött a magánforgalom.

Bécsi hivatalos zárlat (október 18.) Prága 2740, Zágráb 345, Budapest 29.25, Varsó 6.90, Milano 3100, London 328.140, Bucuresti 445, Newyork 73750, Páris 5510, Zürich 13575, Amsterdam 2575.

— Ötezer márkás bankjegyek. Berlin. A legközelebbi napokban a Reichsbank a pénzforgalom meg-

könnyítése céljából 5000 márkás bankjegyet hoz forgalomba.

— Ausztria sorsa. Bécs. A szociáldemokrata párt vezetőségének mai ülésein Renner kijelentette, hogy az Ausztria összeomlása esetén bekövetkező idegen uralmat rettenőbbnek tartja a most tervezett idegen gondnokságnál, amely a genfi határozatok alapján sújtaná Ausztriát. Rennernek ez a kijelentése azt mutatja, hogy a szociáldemokraták ellenállása csökkent és úgy látszik, hogy belenyugszanak a genfi határozatokba.

A holdmézesi halastó.

(Nyilatkozik a tulajdonos és a megyei főorvos.)

Hetekkel ezelőtt foglalkozott az Aradi Közlöny azzal a beadvánnyal, amelyet Gurahoncról küldöttek be az aradi megyei orvosi hivatalhoz és amelyben arról tettek jelentést, hogy Gurahonc környékén sok a váltólázás beteg. A beadvány a Gurahonc közeleiben levő Bosnyák-féle holdmézesi halastavat okolta a váltóláz elterjedése miatt. Dr. Bradean Athanaz megyei főorvos annak idején személyesen szállott ki Holdmézesre és megállapította, hogy a községben és a környéken tényleg sok a váltólázban megbetegedett és annak a tó környékén levő sok moszkító-szunyog az oka. Bár felmerült az is, hogy a mesterseges halastavat betömetik, a megyei főorvos a legközelebbi megyei közigazgatási bizottság ülésén csak aziránt tett indítványt jelentésében, hogy kötelezni kell a tulajdonost a tó vizének gyakrabbi felfrissítésére. A közigazgatási bizottság az indítványt elfogadta és úgy határozott, hogy ilyen irányban intézkedik is.

Ma levelet kaptunk Bosnyák Józseftől, a holdmézesi halastó tulajdonosától, aki kétségbevonja azt, hogy a halastó bármilyen megbetegedésnek is okozója lenne és kétségbevonja azt is, hogy a főorvos ezt meg is állapította volna. Egyébként Bosnyák József közli azt is, hogy a tó vizének gyakrabbi felfrissítésére szükség nincsen, mert egész nyáron át két patak vize táplálja a tavat és ezek a patakok a tavon keresztül folynak. Egyébként pedig a tó vizét ősszel teljesen lecsapolják és csak áprilisban töltik meg ismét vízzel a tó medrét. A halastó, amely a maga nemében páratlan Romániában, tényleg szükséges és hasznos úgy Aradra, mint a megyére nézve.

Dr. Bradean Athanaz megyei főorvossal ma ismételt beszélgetett erről a kérdéstről munkatársunk. A főorvos csak megerősítette azt, amit a főről írott két cikkünkben állítottunk. A megyei főorvos véleménye ma is az, amit a megyei közigazgatási bizottság ülésén elmondott. Ő is szükségesnek és hasznosnak tartja a tó létezését, de a szükséges egészségügyi rendszabályok szigorú betartása mellett. Mert, hogy a tó környékén erősen elszaporodtak a váltólázot okozó moszkítószunyogok, azt maga személyesen is megállapította. Igaz, hogy a Körös mentén is elég nagy számban voltak az idén található ezek a szunyogok, az aránytalanul kevesebb megbetegedésnek voltak az okozói, mint a tó környékén elszaporodottak.

A szerkesztésért:
KÁROLY JÓZSEF
felel.

Cenzurat: Dr. ROMUL MÁGER.

A „Hindu Siremlék“ az Apolloban.

A világprodukcio egyik legszebb filmje. Jegyek elővételben péntektől kezdve d. e. 10-12-ig, d. u. 5-9-ig válthatók

Utlevelekre vizumot 55.— Leiért legpontosabban leggyorsabban a „Kelet“ hírlapiroda szerezt

Apró hirdetések.

Levelezés.

„UNALMAS TÉL“ levél átvétel a kiadóban. 4990

Házasság.

HÁROM korrekt ember nősítés céljából feltétlen komoly szándék mellett óhajt megismerkedni oly fiatal urinőkkel, akik csinosak és intelligensek. Hozomány mellékes. Levelet kérünk „Gazdagok vagyunk“ jellegre a kiadóba. 4995

Alkalmazás.

NOUS CHERCHONS UNE GOUVERNANTE cultivée et moyen âge, chez une fille adulte La science parfaite de la langue Française est nécessaire. Ce, qui est construit le piano et la langue Anglaise, sera intéresser en avantage. Les offres avec les prétentions sous le devise „Cultivée“ sont envoyés dans l'administration d'„Aradi Közlöny“ Arad. 5000

DEUTSCHES FRÄULEIN mit Jahreszeugnisse, wird sofort aufgenommen. Adresse in die Administration. 125

PERFECT német, francia órákat adok, esetleg nagyobb vállalatnál bizalmi (rénzártárosi) állást vállalom. Bővebbet Str. Granitel (Határ-utca) 4a. 469

IRODAI kisasszony, jól számoló és szép írásu keresetért. Cím: Wallinger hirdetőiroda. 12452

GYERMEKKOCSIK javítását, eszöklésztést, festést, gumizást vállalom. Str. Bolinteanu. (Arany János-u.) 1. Fürsögyár mögött. 5009

ÜGYES és gyors varrónő házakhoz ajánlkozik. Cím a kiadóban. 4992

HÁZISZOLÓA gyakorlott, nőtlen felvétetik. Virágkerteséhez értek előnyben. Cím a kiadóban. 4996

NÉMET-MAGYAR levelezést és minden nemű könyvelést végez délutáni órákban mérlegképes bankfőtisztviselő. Cím a kiadóban. 4994

MAJOROSNÓT keresek városhoz közeli gazdaságba. Jelenkezni Bulev. Regele Ferdinand (József főherceg-ut) 7. szám alatt. 4983

SEGÉD A RÖFÖS ARU SZAKMÁBÓL, román, magyar, német nyelvben jártas legyen, felvétetik Leopold Wollberg Arad, Bulev. Regele Ferdinand 22. 5003

FIATAL FÜSZERKERESKEDŐ segéd teljes ellátással azonnal felvétetik. Str. Minervei (Ilona-utca) 19. 5002

INTELLIGENS fiatal özvegy asszony háziasszony ténaszául, vagy vidékre házvezetőnek menne. Cím Wallinger hirdetőjében. 12451

HÁZIKISASSZONYNAK ajánlkozik idősebb házaspárhoz német intelligens leány, aki főzni is tud. Cím Wallinger hirdetőjében. 12451

HÁZMESTERNEK ajánlkozik magános nő. Cím a kiadóban. 5006

MODERN lámpacernyők készítését elcsón vállalom. Cím a kiadóban. 13725

Vétel és eladás.

KERESEK megvételre kirakat állványhoz való üveglapokat. Janka gyógyszerár, Bulev. Regele Ferdinand (József főherceg-ut.) 4985

NAGY Iróasztal, fókos, eladó Janka gyógyszerár. 4987

KÉTÜLÉSES csukott hintó eladó. Bul. Reg. Ferdinand I. (Boros Bálint-ut) 6. szám. 5008

KERESEK megvételre kisebbszériú írőasztalt Janka gyógyszerár. 4984

JÓKARBAN levő autó eladó. Cím a kiadóban. 4986

ELADÓ egy frakk és egy egészen új smoking és mellény. Cím Wallinger hirdetőjében. 12452

HUSZEZER KÖNYV olcsó kiadására Kerpelmé, Ugyanott teleres-csomagoló 14 Leiért kilonként. 12631

IRÓGÉPEK, kellekek, javítóműhely, Copyingoffice Szegiuinél, Str. Luther-utca 1. Telefon 111. 4588

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnászövegeket, egész gyűjteményeket a legnagyobb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

EBÉDLŐ PERZSA 29.000, ebédlő szmirna 22.000, Salon Artistique (Fischer Eliz-palota.) 12021

VENET, ELÁDHA, CSERÉLHETI Műtárgyak, szobrok, szőnyegek, porcellán ritkaságok, antik butorok kiállítás. Szép művészeti Salon. Ortutay-palota. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. 11911

COMPLETT gőzhajtásos, Alpha separátoros tejszarnok szabad kézből eladó. Cím a kiadóhivatalban. 4970

VASHORDÓK 200—800 literig, új típusú darálómalmal erőhajtásra kaphatók Str. Cosbuc (Wesselényi-utca) 48. 4970

HASZNALT ÓLOM megvételre keresetlik. Bővebbet a kiadóban.

Ingtalan.

TÖBB BÉRHAZ a piac közelében olcsón átvehető. — Bővebbet Lukács-ügynökség Str. Corneli Popescu (Edelepaucher-u.) 20. 4999

NÉGYSZOBÁS magánházak szép nagy kerttel elutazás miatt sűrűn eladó. Bővebbet Wallingernél. 12452

GAZDASÁGI GÉPEK

szállítási és ipari gépek, szűrők, szivattyúk, kaucaukosóvok és anyagok állandó raktára.

Komplett pinceberendezések. 4998

DUMITRIU N. ANASTASIU
Arad, Boulevard Regele Ferdinand la.

DENTAL DEPOT

JOSEF ROTH

Braşov, Str. Neagră 38. sz.

Schwarz és Weiss bécsi cég nagyromániai vezérképviselője és lakója. z. Állandó raktár mindennemű fogászati berendezési tárgyak, műszerek és anyagokban. 4988

Fiókraktár Cluj: Josef Roth, Strada Regina Maria 27. szám.

Fiókraktár Sibiu: Gustav Paulini, Honterus-utca 2a. szám.

TORNYAI UTBAN 10 hold föld tanyával együtt eladó. Bővebbet Polonyi Jánosnál ugyanott. 4997

Ellátás.

HÁROM katalember, ebéd-vacsora koszt, esetleg teljes ellátást nyerhet (lehet nő is) ari családnál. Cím Wallinger hirdetőjében. 12451

Különléle.

MŰHELYNEK való helyiségek kiadó. Bővebbet Miron ügyvéd irodájában. 5000

VASÁRNAP reggel az állomáson elvezett egy ezüst ridikül. Becsületes megtaláló adja a Kelet hírlapirodában, ahol illő jutalomban részesül. 12566

SERTÉS etetésre ostyahulladék kapható Biró si Comp cégnél, Dr. Lakatos házában. 12452

EZERJÓFO gyomorcélexik, pártlan baktérium szor gyomor és bélbántalmak, étvágytalanság, hányinger, felfuvaltság, emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógygyógyász Aradon. 10831

Cserépkályhák,

takarékthelyek takarítását, valamint újonnan készítését jutányos ártért vállalom. Bakvaradi Regele Ferdinand (József főherceg-ut) 12. Házfelügyelő. 12452

Füszér- és
csomagekereskedés ró-
szere románul is beszélő ügyes

segédet

keresek

lehetőleg azonnali, vagy

november 1. belépésre,

ki a kirakat- 5001

rendezéshez is ért.

Nagy Farkas, Arad.

Nagyegő fabérek lesznek a fogai, ha Földes féle

MARGIT FOGPASZTÁT

használ. Egy tubus ára 8 Lei. Kapható Dr. FÖLDES gyógyszerárban.

Hegyalján

több szálló kórnával, felszereléssel, esetleg ideiterméssel eladó. Bővebbet

VALLINGERNÉL, Str. Emeseu (Deák Ferenc-utca), ahol több eladó birtok, malom, gyógyfürdő, vendéglő, szálloda, kávéház, vegyeskereskedés, korcama, esetleg házzal együtt előjegyzésben van. 12451

SEGÉD

Lehetőleg kötöttáru szakmából felvétetik

Löwinger Árpád

kötött- és szövöttáru nagykereskedése, Strada Colonel Pirici (Vörösmarty-u.) 1. sz. 12588

Háromjártu gőzmalom

viznyomása olajsajtóval, sertésnyaladával, kényelmes urilakkal, két község központján, ELADÓ. Ugyanitt egy garnitúra magánjáró oszlop-gép szintén eladó. Bővebbet:

WALLINGER-IRODÁBAN Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 10., ahol több eladó bér- és magánház elfoglalható lakásokkal előjegyzésben van. 12451

FRISS HAL

kapható csütörtök délután és pénteken egész nap

LUTTWAK-CÉGNEL,
Calea Banatului 4993

Elsőrendű 4989

makói fokhagyma és vöröshagyma

legelősebb árban kapható:

FISCHER-nél,

Piața Catedralai Tőkölly-tér

Beles munkásokat

keres az 4991

„Industria Produselor Animale“ Societate Anonimă, București

Str. B. Poincaré (Allai Termékek r. 4. București, R. Poincaré) No. 6., akik értik a bélyegválasztást és tisztítást, csak olyanokat, akik jól értik a beles munkákat. Képviselet: Levy & Penhas, București, str. Academiei No. 6. Bármely nyelvű ajánlatokat elfogad a fizetési feltételek megjelölésével a fenti két címre küldendő.

1000 frankot havonta

könnyen kaphatók bármely foglalkozású hölgyek és urak könnyű munkával

hollandi cégnél

Kérjen mintát és tájékoztatást 50 korona bankjeggyel beutalással ellátva:

E. BOCK, WIEN, VI., Gumpendorferstrasse No. 109/14. 3908

Apróhirdetések eredménye csak az „Aradi Közlöny“-ben gyors, kiadós, biztos.